

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: Уж – 5191/2011
04.03. 2014. године
Београд

Уставни суд, Велико веће, у саставу: председник Суда Весна Илић Прелић, председник Већа и судије, др Драгиша Б. Слијепчевић, др Марија Драшкић, др Агнеш Картаг Одри, др Горан Илић, Сабахудин Тахировић, др Драган Стојановић и мр Милан Марковић, чланови Већа, у поступку по уставној жалби Ђура Королије из Београда, на основу члана 167. став 4. у вези члана 170. Устава Републике Србије, на седници Већа одржаној 13. фебруара 2014. године, донео је

ОДЛУКУ

1. Усваја се уставна жалба Ђура Королије и утврђује да је у парничном поступку који се водио пред Другим општинским судом у Београду у предмету П. 846/04 повређено право подносиоца уставне жалбе на суђење у разумном року из члана 32. став 1. Устава Републике Србије, док се у преосталом делу уставна жалба одбацује.

2. Налаже се надлежном суду да, када се за то стекну услови, предузме све мере како би се парнични поступак из тачке 1. окончао у најкраћем року.

3. Утврђује се право подносиоца уставне жалбе на накнаду нематеријалне штете у износу од 500 евра, у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате. Накнада се исплаћује на терет буџетских средстава - раздео Министарства правде и државне управе.

Образложење

1. Ђуро Королија из Београда је 27. октобра 2011. године, преко пуномоћника Милана Ц. Цветковића, адвоката из Београда поднео Уставном суду уставну жалбу због повреде начела забране дискриминације из члана 21. став 1. и 2. Устава Републике Србије, као и права на правично суђење и на суђење у разумном року из члана 32. став 1. Устава, у парничном поступку који се водио пред Другим општинским судом у Београду у предмету број П. 846/04.

У уставној жалби је, поред осталог, наведено: да је подносилац уставне жалбе 26. фебруара 2004. године поднео тужбу Другом општинском суду у Београду, али да до подношења уставне жалбе „поступак практично није ни почео“; да је само суђење непристрасно, јер је одржан састанак заступника тужене странке - Министарства одбране и тадашњег председника Врховног суда Србије, на коме је постигнут договор да тужени није обавезан на исплату неисплаћених зарада. Подносилац уставне жалбе је предложио да Уставни суд

усвоји уставну жалбу због повреде права на суђење у разумном року, а поставио је и захтев за накнаду нематеријалне штете.

2. Сагласно члану 170. Устава Републике Србије, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту. Поступак по уставној жалби се, у смислу члана 175. став 3. Устава, уређује законом.

Одредба члана 82. став 1. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 109/07, 99/11 и 18/13 - Одлука УС) је по својој садржини истоветна са одредбом члана 170. Устава, а ставом 2. истог члана је прописано да се уставна жалба може изјавити и ако нису исцрпљена правна средства, у случају када је подносиоцу жалбе повређено право на суђење у разумном року.

У току поступка пружања уставносудске заштите, поводом испитивања основаности уставне жалбе у границама захтева истакнутог у њој, Уставни суд утврђује да ли је у поступку одлучивања о правима и обавезама подносиоца уставне жалбе повређено или ускраћено његово Уставом зајемчено право или слобода.

3. Уставни суд је извршио увид у целокупну документацију приложену као доказ уз уставну жалбу и списе предмета Другог општинског суда у Београду П. 846/04, те утврдио следеће чињенице и околности од значаја за одлучивање:

Тужилац, овде подносилац уставне жалбе, поднео је 5. фебруара 2004. године, тужбу Другом општинском суду у Београду против државне заједнице Србија и Црна Гора-Министарство одбране, којом је тражио да се обавезе тужена да му као професионалном војнику, бившем потпуковнику исплати разлику између исплаћене и законом гарантоване плате у износу од 10.000,00 динара месечно почев од 1. јануара 2000. године до 1. августа 2002. године, са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као и трошкове парничног поступка.

Пуномоћник тужиоца је поднеском од 18. октобра 2004. године предложио да суд закаже рочиште за главну расправу.

Решењем Другог општинског суда у Београду П. 846/04 од 23. новембра 2004. године су спојене парнице које се воде пред истим судом у предметима П. 846/04, П. 1680/04 и П. 4006/04, тако да ће се поступак водити под бројем П. 846/04.

На првом рочишту одржаном 1. априла 2005. године, суд је донео решење да се застане са поступком до одлуке Врховног суда Србије до 30. јуна 2005. године.

Потом је одржано рочиште 23. јуна 2006. године, а суд је дописима од 26. јуна 2006. године, затражио од Војно рачунског центра да достави извештај о исплати зарада за сва четири тужиоца, а од Министарства одбране-Управе за буџет да достави извештај о утрошку средстава за финансирање одбране од 2000. године до давања извештаја и све одлуке о утврђивању вредности бода за исти период и податке о висини основне просечне плате професионалних официра и цивилних лица за исти период.

Рачуноводствени центар-Министарства одбране је поступио по допису суда и доставио извештаје 11. јула 2006. године.

Потом је одржано рочиште 14. новембра 2006. године, а дописом од истог датума је поновно од Војно рачунског центра туженог затражено да достави суду управни акт на основу кога је тужиоцима исплаћивана плата за период од 1. јануара 2000. године до достављања извештаја, а извештај је достављен суду 28. новембра 2006. године.

Након тога је одржано рочиште 14. фебруара 2007. године, а дописом од истог датума, суд је поново од Војно рачунског центра туженог затражио да достави Наредбу о постављењу за четири тужиоца, а дописом туженог од 2. марта 2007. године суд је упућен да доставу наведеног податка затражи од Војне поште.

Након рочишта одржаног 9. маја 2007. године, суд је дописима од истог датума затражио од војних пошта да достави за тужиоце управне акте на основу којих је вршен обрачун и исплата плата тужиоцима.

Рочиште заказано за 28. септембар 2007. године, није одржано због непостојања процесних претпоставки.

Други општински суд у Београду је решењем П. 846/04 од 26. децембра 2007. године прекинуо поступак у овом предмету, јер је пуномоћник тужилаца предложио да суд покретне поступак пред Врховним судом Србије, ради решавања спорног правног питања.

4. Одредбама Устава, на чију повреду указује подносилац у уставној жалби, утврђено је: да су пред Уставом и законом сви једнаки и да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације (члан 21. ст. 1. и 2.); да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега (члан 32. став 1.).

Законом о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 125/04) било је прописано: да суд може, осим случајева посебно предвиђених у овом закону, прекид поступка одредити ако је одлучио да сам не решава о претходном питању (члан 12.) (члан 215. став 1.); да ако је суд прекинуо поступак из разлога наведених у члану 215. тачка 1. овог закона, поступак ће се наставити кад се правноснажно заврши поступак пред судом или другим надлежним органом, или кад суд нађе да више не постоје разлози да се чека на његов завршетак (члан 217. став 2.).

5. Оцењујући период у односу на који је Уставни суд надлежан да испитује повреду права на суђење у разумном року, Уставни суд констатује да је период за оцену разумне дужине трајања поступка, који спада у надлежност Уставног суда, почео да тече од 8. новембра 2006. године, када је ступио на снагу Устав Републике Србије. Међутим, Уставни суд је оценио да се ради утврђивања оправданости дужине трајања поступка мора узети у обзир и стање предмета на дан 8. новембра 2006. године, јер судски поступак, од дана његовог покретања до дана окончања, представља јединствену целину, те да су, у конкретном случају, испуњени услови да се приликом оцене разумности рока узме у обзир целокупан период досадашњег трајања поступка.

Када је реч о дужини трајања предметног судског поступка, Уставни суд је утврдио да је у оспореном парничном поступку након једне године и два месеца одређен застој у поступку до одлуке Врховног суда Србије који је трајао једну годину и два месеца, а потом је након шест месеци од престанка разлога за застој у поступку, донето решење о прекиду поступка, као и да у досадашњем току поступка није донета ни првостепена одлука, а што

само по себи указује на то да поступак није окончан у оквиру стандарда разумног трајања судског поступка који су прихваћени у пракси Уставног суда, као и Европског суда за људска права у Стразбуру. Међутим, приликом одлучивања о томе да ли је подносиоцу уставне жалбе у конкретном случају повређено право на суђење у разумном року, Уставни суд је пошао од тога да је појам разумног трајања судског поступка релативна категорија која зависи од низа чинилаца, а, пре свега, од сложености чињеничних и правних питања у конкретном предмету, понашања подносиоца уставне жалбе као странке у поступку, поступања надлежних судова који воде поступак и природе захтева, односно значаја права о којима се у поступку одлучује за подносиоца.

Испитујући утицај наведених критеријума на трајање конкретног парничног поступка, Уставни суд је на основу претходно утврђених чињеница и околности оценио да је дужини поступка пресудно допринело поступање првостепеног суда. Наиме, припремно рочиште у овој правној ствари је одржано 23. новембра 2004. године, након девет месеци од подношења тужбе. Други општински суд у Београду је на припремном рочишту 1. априла 2005. године донео решење о застоју са поступком у овој правној ствари до доношења одлуке Врховног суда Србије у споровима ове врсте, с тим да ће се поступак наставити када престану разлози који су изазвали застој. Након једне године и два месеца је одржано рочиште 23. јуна 2006. године, а потом су одржана рочишта 14. новембра 2006. године, 14. фебруара и 9. маја 2007. године, а рочиште заказано за 28. септембар 2007. године није одржано због непостојања процесних претпоставки. Поред тога, Други општински суд у Београду је решењем П. 846/04 од 26. децембра 2007. године прекинуо поступак у овој правној ствари до доношења одлуке Врховног суда Србије по предлогу за решавање спорног правног питања. Уставни суд је нашао да ни релативна сложеност чињеничних и правних питања у овој правној ствари, не може оправдати досадашње трајање поступка, посебно имајући у виду да у досадашњем току поступка није донета ни првостепена одлука. При томе је Уставни суд ценио и да права подносиоца уставне жалбе о којима се у овом поступку одлучује имају за њега посебан значај, јер се ради о правима из радног односа, као и да подносилац није допринео дужини трајања поступка, већ се уредно одазивао на сва рочишта за главну расправу.

Уставни суд је утврдио да након доношења решења о прекиду поступка, Други општински суд у Београду није тражио од Врховног суда Србије извештај о томе да ли је заузет став о спорном правном питању. Међутим, ни подносилац уставне жалбе и други тужиоци нису предузели било коју радњу којом би показали жељу и намеру да се поступак настави, иако је поступак прекинут на њихов предлог. Подносилац уставне жалбе се обратио Уставном суду ради заштите права на суђење у разумном року, а да претходно није поднео предлог за наставак оспореног парничног поступка. И поред оваквог понашања подносиоца уставне жалбе који није користио своја процесна права у циљу наставка, убрзања и окончања парничног поступка који се води по његовој тужби, Уставни суд је нашао да је превасходна дужност суда да предузме све мере како би се предмет из његове надлежности окончао и тиме пружио судска заштита странкама у поступку утврђена чланом 22. став 1. Устава.

6. Уставноправна оцена спроведеног поступка у овој грађанскоправној ствари, заснована на пракси Уставног суда, као и Европског суда за људска права, потврђује да је у конкретном случају повређено право

подносиоца уставне жалбе на суђење у разумном року из члана 32. став 1. Устава.

Полазећи од наведеног, Уставни суд је, сагласно одредби члана 89. став 1. Закона о Уставном суду, уставну жалбу усвојио у тачки 1. изреке.

Полазећи од тога да парнични поступак поводом кога је поднета уставна жалба још није окончан, а да више не постоје разлози за прекид поступка јер је Врховни суд Србије заузео став о спорном правном питању, Уставни суд је, сагласно одредби члана 89. став 2. Закона о Уставном суду, одредио да се штетне последице утврђене повреде Уставом зајемченог права отклоне налагањем надлежном Првом основном суду у Београду да настави започети парнични поступак и предузме све неопходне мере како би се поступак, окончао у најкраћем року, па је одлучио као у тачки 2. изреке.

7. На основу одредбе члана 89. став 3. Закона о Уставном суду, Уставни суд је у тачки 3. изреке одлучио да се правично задовољење подносиоца уставне жалбе због констатоване повреде права оствари утврђењем права на накнаду нематеријалне штете у износу од 500 евра, у динарској противвредности обрачунатој по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате. Накнада се исплаћује на терет буџетских средстава - раздео Министарства правде и државне управе.

Приликом одлучивања о висини нематеријалне штете коју је подносилац уставне жалбе претрпео због утврђене повреде права, Уставни суд је ценио све околности од значаја за њено утврђење, у конкретном случају, а посебно дужину трајања парничног поступка и понашање подносиоца уставне жалбе. Уставни суд сматра да наведени новчани износ представља адекватну правичну накнаду за повреду права коју је подносилац уставне жалбе претрпео због неажурног поступања судова. Одлучујући о висини накнаде нематеријалне штете, Уставни суд је имао у виду постојећу праксу овог суда, праксу Европског суда за људска права у сличним случајевима, економско-социјалне прилике у Републици Србији, као и саму суштину накнаде нематеријалне штете којом се оштећеном пружа одговарајуће задовољење.

8. У вези навода подносиоца уставне жалбе да му је у парничном поступку који се водио пред Другим општинским судом у Београду у предмету број П. 846/04 повређено начело забране дискриминације из члана 21. ст. 1. и 2. Устава, као и право на правично суђење из члана 32. став 1. Устава, Уставни суд је у овом делу уставну жалбу одбацио као преурањену, сагласно члану 36. став 1. тачка 7) Закона о Уставном суду, имајући у виду да предметни парнични поступак још увек није окончан.

9. На основу свега изнетог и одредаба члана 42б став 1. тачка 1), члана 45. тачка 9) и члана 46. тачка 9) Закона о Уставном суду и члана 89. Пословника о раду Уставног суда („Службени гласник РС“, број 103/13), донео Одлуку као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Весна Илић Прелић, с.р.

За тачност отправа.

И И С

РК